

Teme ale luptei duhovnicești, Arh. Georgios Kapsanis, Profesor al Bisericii Sf. Grigorie din Sfântul Munte

Cu toții simțim că purtăm urmele bătrânului. Caracteristica sa principală este egoismul, adică „dragostea” egocentrică bolnavă de noi înșine. Dragostea de sine nu ne permite să-l iubim cu adevărat și dezinteresat pe Dumnezeu și pe om. Patimile se nasc din egoism.

Afectați așa cum suntem, nu ne putem raporta fără patimă la alte persoane și lucruri umane. Relațiile noastre devin pasionale și egoiste și ne împiedică să ne bucurăm cu adevărat de semenii noștri și de celelalte bunuri ale lumii. Acest lucru ne duce în cele din urmă către singurătate, gol, impas.

Deci când spunem bătrân, ne referim la egocentrismul bolnav, de care suferim toți, unii mai puțin, alții mai mult.

Cum scăpăm de această grea boală spirituală care ne otrăvește toată ființa?

Doar cineva care nu suferă de această boală ar putea deveni medicul nostru. Doar un om nou, nou, ne-ar putea oferi posibilitatea de a depăși boala bătrânului și de a deveni noi – oameni noi.

Știm cu toții că acest Om nou este Dumnezeu-Omul, Mântuitorul nostru Hristos, care conform Bibliei „n-a săvârșit niciun păcat și nici nu s-a găsit viclenie în gura lui”.

Iisus Hristos, din iubire infinită pentru noi, ne oferă să ne unim cu El pentru a ne putea transmite nouă, propria Sa viață.

Cu Sfântul Botez, Maslu, Sfânta Împărtășanie, suntem încorporați în Trupul lui Hristos și suntem însuflețiți de Hristos.

Fiecare creștin care participă la viața lui Hristos, în trupul Său care este Biserica, a primit cu harul Duhului Sfânt semințele vieții noi. Dar trebuie și să se lupte, ca să se curețe din ce în ce mai mult de patimi și să se împodobească cu virtuți.

Să spunem simplu: cu cât o persoană este mai golită de ego-ul său, cu atât este mai umplută cu adevărata iubire și harul lui Dumnezeu. Pe măsură ce omul vechi este îngrădit, cu atât omul nou crește. Această trecere de la omul vechi la cel nou nu este ușoară, pentru că patimile au rădăcini adânci în noi și nu sunt ușor de smuls.

Este nevoie de o luptă continuă și pe termen lung pentru purificarea de patimi. Aceasta este lupta pocăinței. În fiecare zi trebuie să ne pocăim de vechimea noastră, adică de păcătoșenia noastră, de patima noastră, de egocentrismul nostru, de incapacitatea noastră de a-L iubi deplin pe Dumnezeu Tatăl nostru și pe semenii noștri. Și în fiecare zi suntem chemați să luptăm spre iubire, smerenie, mărturisire curată, stăpânire de sine, dreptate, nejudecată, rugăciune.

Așa are loc încet în noi o nouă naștere spirituală, nașterea noului om care este plin de Harul lui Dumnezeu.

Totuși, așa cum fiecare naștere este însoțită de dureri, tot așa și nașterea

duhovnicească presupune durerea pocăinței. Când îl răstignim pe omul vechi, doare, dar atunci omul nou înviază în noi. Trebuie să ne împărtășim cu Hristos pentru a-L întâlni.

Deci având lupta noastră răbdătoare și zilnică a pocăinței, vom scăpa de omul bătrân și căzut și vom fi transformați în oameni noi. Acest lucru s-a întâmplat în viețile sfinților noștri, care ne arată calea cu viețile lor minunate.

Ce este amintirea morții și care este sensul ei?

Amintirea morții ne ajută să-l biruim pe bătrân pentru că ne aduce umilință în suflet. Când uităm de moarte, ne facem iluzia că suntem veșnici pe pământ și asta ne mărește aroganța, lăcomia, carnalitatea, dispoziția de a exploata alți oameni. Amintirea morții ne oferă un sentiment al limitelor noastre pe pământ și al importanței acțiunilor noastre, a cuvintelor noastre rostite, a gândurilor noastre pentru veșnicie și viața de apoi.

Astfel, amintirea morții ne ajută să înfruntăm cu seriozitate viața prezentă, în lumina veșniciei, să nu ne irosim viața pământească risipind-o, necugetat și superficial, fără a ține seama de consecințe.

De aceea, înțeleptul grec antic Socrate spunea că „filozofii mor studiind, iar moartea acestor oameni este groaznică”.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne sfătuiește să vizităm des cimitirele pentru a filozofa despre inutilitatea ființelor umane.

Știm cu toții că după o vizită la un cimitir suntem mai smeriți, mai plini de compasiune, mai puțin atașați de materie, mai deschiși față de Dumnezeu și om.

Amintirea morții, despre care Sfântul Ioan Scărarul (Climac) și alți sfinți Părinți au scris mult, nu are nimic de-a face cu vreo stare bolnavă, melancolică și nevrotică. Așa ceva nu este benefic pentru suflet, pentru că aduce deznădejde și trebuie depășit cu ajutorul spiritualului.

Pomenirea morții în viziunea lui Dumnezeu este o stare carismatică și duhovnicească care aduce sufletului smerenie, pace și bucurie. Este un dar de la Dumnezeu și Lui Dumnezeu trebuie să-l cerem.

Cum se ajunge la amintirea de Dumnezeu?

Cu cât omul învinge mai mult viața centrată pe sine și îl iubește pe Dumnezeu mai mult, cu atât se gândește mai mult la Dumnezeu.

Omul se gândește la ceea ce îl privește și la ceea ce iubește. Domnul a mai spus-o: „Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta”.

Studiul Cuvântului lui Dumnezeu în Sfânta Biblie și Părinții Bisericii, asocierea noastră cu oameni duhovnicești care îl iubesc pe Dumnezeu, rugăciunea fierbinte, prezența consecventă la sfintele slujbe și participarea noastră frecventă și vrednică la Sfânta Împărtășanie sporesc în noi iubirea de Dumnezeu și deci amintirea de Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Teologul ne sfătuiește: „Adu-ți aminte mai degrabă de Dumnezeu decât de respirație”. Adică mai des să ne gândim, să ne amintim de Dumnezeu, decât să respirăm.

Pomenirea constantă a lui Dumnezeu aduce sufletului pace și bucurie profundă, chiar și în cele mai dificile situații ale vieții.

Ce este rugăciunea minții și a inimii?

Pomenirea lui Dumnezeu în om manifestă comuniunea cu Dumnezeu și, prin urmare, este ca rugăciunea. Lupta pentru invocarea continuă a Sfântului nume al lui Hristos „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul”, reînnoiește constant în om amintirea lui Dumnezeu și comuniunea cu Dumnezeu. De aceea Apostolul Pavel le-a scris tesalonicenilor: „Rugați-vă fără încetare”.

Cu pomenirea lui Dumnezeu și rugăciunea, omul manifestă adevărata noblete a firii sale, care este granița dintre lumea vizibilă și cea invizibilă și „viața divină”; el învinge necesitatea fizică, își extinde existența la Dumnezeu, se simte liber de ceea ce îl ține captiv pe pământ.

Dar pentru ca rugăciunea să fie adevărată, trebuie să fie o rugăciune a întregii persoane și nu numai a buzelor sau numai a minții sau numai a inimii.

Rugăciunea perfectă este rugăciunea mentală și în același timp rugăciunea inimii. Minte se roagă prin inimă, care este centrul existenței. Adică întreaga persoană din adâncul și din centrul său se roagă împlinind invitația lui Dumnezeu: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu tot sufletul tău și cu toată inima ta și cu toată puterea ta și cu toată mintea ta și pe aproapele tău ca pe tine însuși”. Întreaga persoană este oferită lui Dumnezeu.

Pentru această rugăciune se folosește simpla închinare „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul”, care prin scurta ei rostire ajută la concentrarea minții și la scufundarea minții în inimă,

Sfinții Părinți, așa-ziii nepticii, au scris din experiența lor despre calea și metoda acestei rugăciuni. Există o colecție de lucrări ale acestor sfinți Părinți, numită Filocalia. Și cuvântul filocalia este caracteristic. Cu rugăciunea mintală și a inimii, credinciosul se unește cu Dumnezeu, îl vede pe Dumnezeu, care este cel mai frumos lucru din lume, frumusețea supremă.

Deoarece există pericolul unei confuzii între rugăciunea inimii și diferitele moduri de meditație și rugăciune practicate în religiile orientale, cred că ar trebui să clarific câteva aspecte:

1. Nu numai rugăciunea unică, „Doamne Iisuse Hristoase...”, ci și orice rugăciune a Bisericii, cum ar fi rugăciunea fundamentală dată de Dumnezeu, „Tatăl nostru”, trebuie să fie a minții și a inimii care este, vine din adâncul nostru.
2. Dobândirea darului rugăciunii mintale și a inimii neîncetată nu este pentru noi ortodocșii în primul rând o chestiune de metodă și tehnică, ci o chestiune de inimă zdrobită, adică o inimă care se pocăiește, este în durere pentru păcatele sale și este smerită. Fără această inimă, nici o metodă și tehnică de rugăciune, cum ar fi inhalarea și expirarea, nu poate aduce adevărată rugăciune.
3. Rugăciunea inimii și a minții presupune participarea noastră la viața Bisericii, la Tainele ei, respectarea poruncilor lui Dumnezeu și ascultarea de un părinte duhovnic. Adică nu este o abordare individualist-personală a lui Dumnezeu. În Biserică creștinul smerit primește Harul lui Dumnezeu care acționează în el, cu propria sa conlucrare și voință, adevărata rugăciune.

Terminând subiectul rugăciunii, aș vrea să spun că omul de astăzi are o nevoie

preeminentă de rugăciune pentru a nu fi absorbit de modul modern de viață profund materialist, uitând de cunoștințele sale divine, adică de originea sa dumnezească și soarta sa divină.

De asemenea, are nevoie de rugăciune ca să-și poată păstra unitatea interioară, echilibrul și pacea în teribila dezordine, dezechilibru și extroversiunea lumii moderne. Pentru a putea, având un simț constant al prezenței și prezenței lui Dumnezeu în viața sa, să nu fie „stresat”, să nu dispare și să găsească lumea ca fiind goală și „fără sens”.

Cu invocarea constantă a celui mai dulce și sfânt nume al lui Hristos, omul va simți pe Hristos în inima lui, va evita păcatul, va cultiva sentimente de iubire față de Dumnezeu și oameni, va face pace cu sine și cu oamenii din jurul său.

Permiteți-mi un sfat frățesc din tradiția spirituală a Muntelui Athos: Cu cât rostim cu pasiune de mai multe ori pe zi rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase...”, cu atât vom fi mai aproape de Dumnezeu și cu atât mai mult Har și putere vom primi pentru a face față diferitelor dificultăți și ispite ale vieții.

În vremurile de apostazie de astăzi, cum vedeți viitorul elenismului și ortodoxiei?

Cu mare durere constatăm că într-adevăr într-o parte a grecilor moderni există apostazie față de Dumnezeul Părinților noștri, un spirit anti-creștin și anti-Biserici care uneori devine o persecuție deschisă sau insidioasă împotriva Bisericii, organizată, melodică și înverșunată.

În țara noastră se instalează ateismul și anticreștinismul, care urmărește să-i facă pe greci antihriști. Se folosește educația, manualele, radioul, televiziunea, presa. Se folosește ironia și marginalizarea celor care încă mai îndrăznesc să-și manifeste credința și dragostea față de Biserică. Am ajuns chiar într-o stare atât

de demonică încât până și teologii atei din școli fac propagandă ateistă.

Dacă la acestea se adaugă și consecințele pe care invazia turismului și a modului de viață materialist occidental le au asupra moralei și credinței poporului nostru și a intrării noastre în pâlnia UE, atunci ne dăm seama că trecem prin cel mai mare pericol duhovnicesc prin care am trecut vreodată ca națiune greco-ortodoxă.

Cel mai rău lucru este că nu ne-am dat seama de pericol, nu există vigilență și rezistență spirituală cuvenită, nu există figuri profetice – cu excepții – care să denunțe cu jertfă și sfidător instrumentele lui Antihrist, să cheme oamenii evlavioși la spiritualitate, să-i mobilizeze, să spună noul NU al elenismului ortodox celei mai rele captivități spirituale care amenință neamul nostru.

Eu cred că efortul dușmanilor națiunii noastre de a-i decreștiniza pe greci vizează dezelenizarea noastră, astfel încât grecii săraci din punct de vedere spiritual și național să fie pradă ușoară pentru interesele internaționale și ideologiile totalitare.

Efortul dușmanilor Bisericii de a ridiculiza credința noastră tradițională creștină în ochii acelor greci care nu au credință, mai ales a tinerilor, urmărește a-i scoate din Biserică...

Dacă noi, grecii moderni, Il pierdem pe Hristos sau Il împingem pe margine, ne vom pierde și libertatea spirituală, posibilitatea ca tradiția vie a umanismului ortodox să continue să dea roade în acest loc.

De aceea pentru noi toți este timpul de luptă, de rezistență spirituală, de mărturisire și mărturie a credinței noastre, indiferent cât ne-ar costa.

Cred că și astăzi lupta noastră este în favoarea credinței și a țării, sau așa cum ar fi spus luptătorii din 1821: „pentru credința lui Hristos, sfințenia și libertatea țării”. Pentru libertatea spirituală care este condiția necesară a independenței noastre naționale ! Suntem chemați să continuăm acea luptă sângeroasă astăzi, deoarece mulți dintre noii greci – și cred că suntem marea majoritate – rămân fideli valorilor pentru care s-au sacrificat.

Mai periculos pentru țara noastră decât invadatorii străini, care complotează pe pământul nostru strămoșesc, este ateismul antihristic, pentru că ne ucide sufletele și ne schimbă conștiința și idealurile.

În perioadele critice ale istoriei noastre, Dumnezeu a ridicat oameni luminați precum Sf. Cosma Etolul și Makrygiannis, care au trezit oamenii și i-au readus în credința ortodoxă și în mentalitatea lor națională.

Cred că și astăzi Harul lui Dumnezeu și Puternicul Conducător al Neamului nostru va interveni cumva pentru mântuirea noastră, răspunzând luptei, durerii, pocăinței, lacrimilor celor care nu s-au închinat Baalului contemporan al apostaziei.

La urma urmei, avem și exemplul Rusiei, unde cei 70 de ani de persecuție împotriva Bisericii nu au putut stinge credința în cele mai largi straturi ale evlaviosului popor rus, mai degrabă au întărit-o și au luminat-o.

Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, Cel Răstignit și Înviat, și nu diavolul, are ultimul cuvânt din istorie și de aceea, oricât de înnorat ar fi cerul, nădăjduim mereu.

(„Sfânta Mărturie”, numărul 2, p.70-75)

Traducere și adaptare:

<https://katanixi.gr/pos-mporei-na-apallagei-o-pistos-apo-ton-palaio-ptotiko-anthropo/>